

STRATEGIA „EUROPA 2020” ȘI NOUA ABORDARE A POLITICII AGRICOLE COMUNE PRIVIND DEZVOLTAREA RURALĂ

DR. ANDREEA DRĂGOI

Abstract

Currently, the Common Agricultural Policy (CAP) faces a number of challenges involving the need for strategic decisions for the long term future of European agriculture and of the rural areas in the European Union. To be effective in addressing these challenges, the CAP must work within a framework of connected economic policies and sustainable public finances that contribute to achieving the EU. In this context, it should be noted that the "Europe" 2020 Strategy offered a new perspective for the CAP reform, the main development directions being focused on finding the most appropriate solutions to the new economic, social and environmental issues brought on by the international economic crisis, also contributing to the sustainable development of EU agriculture. In what follows, we will briefly review existing EU proposals for future development directions of the CAP.

Key words: Common Agricultural Policy, sustainable development, Europe"2020" Strategy, international economic crisis

JEL classification: F, K, F15, H53, O13

1. Strategia „Europa” 2020 și impactul său asupra obiectivelor pe termen lung ale dezvoltării rurale

În prezent, Politica Agricolă Comună, principalul cadru de reglementare privind dezvoltarea rurală în UE, este construită în jurul a doi piloni. Primul, cel al organizațiilor comune de piață, cuprinde măsurile comune de reglementare a funcționării piețelor integrate ale produselor agricole. Al doilea, cel al dezvoltării rurale, cuprinde măsuri structurale, care vizează dezvoltarea armonioasă a zonelor rurale, sub câteva aspecte: social, al diversității activităților, al calității produselor, al protejării mediului.

Actualmente, Politica Agricolă Comună se confruntă cu o serie de provocări, pe de o parte în contextul crizei financiare și economice și a efectelor acesteia în țările membre, care a condus la o redimensionare a obiectivelor și reglementărilor privind dezvoltarea rurală și agricultura, iar pe de altă parte, ca o consecință a armonizării sale cu dezideratele Strategiei „Europa” 2020. Ca urmare a acestui fapt, la nivelul UE, a fost demarat un amplu proces de reformă a PAC, finalizat prin adoptarea de către Comisia Europeană a Comunicării intitulată *Politica agricolă post-2013: mai verde, mai echitabilă și mai competitivă*.

Agricultura este parte integrantă a economiei și societății europene având un rol major în ceea ce privește creșterea economică și sustenabilitatea socială la nivel comunitar. Ca și alte sectoare economice, sectorul agricol din UE a fost afectat de criza economică atât prin reducerea creditării, ce a generat efecte directe asupra producătorilor din statele membre, cât și prin diminuarea cererii ca urmare a dezechilibrelor create pe piața internă a UE.

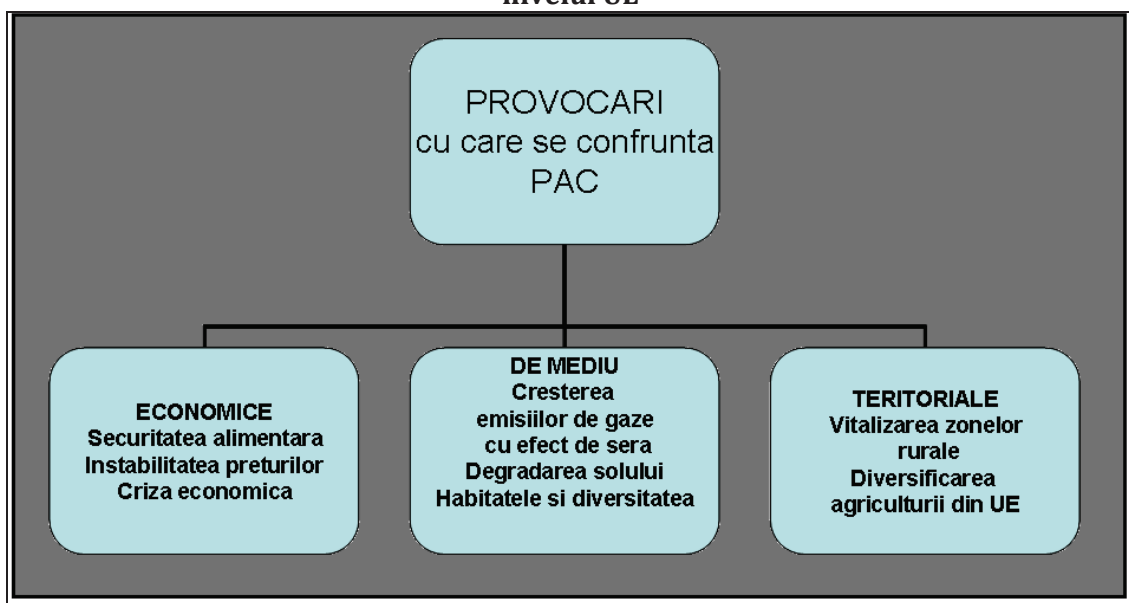
În analizele experților comunitari¹⁷ s-a constatat că orice reducere semnificativă a activităților agricole din Uniunea Europeană ar avea efecte negative asupra creșterii economice, conducând, implicit, și la pierderi de locuri de muncă în sectoarele conexe, mai ales în cadrul lanțului de

¹⁷ Comisia Europeană - PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii, Bruxelles, 18 noiembrie 2010.

producție agro-alimentară, care se bazează pe sectorul agricol primar pentru a obține materii prime de înaltă calitate, competitive și sigure.

În acest context, au fost identificate câteva domenii ce constituie „provocări” pentru viitoarea Politică Agricolă Comună a UE, asupra acestora urmând a se focaliza întregul proces de reformă.

Figura 1: Provocările cu care se confruntă în prezent Politică Agricolă Comună la nivelul UE

Sursa: Comisia Europeană - PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii, Bruxelles, 2010

1.1. Provocările economice pentru Politică Agricolă Comună în contextul implementării Strategiei „Europa” 2020

Agricultura UE se confruntă, în prezent, cu o piață internațională mult mai competitivă, pe măsură ce economia mondială devine tot mai integrată, iar sistemul de schimburi comerciale se liberalizează tot mai mult. Potrivit prognozelor experților comunitari, această tendință va continua și în anii următori, acest lucru reprezentând o provocare pentru agricultorii din UE, dar oferind, totodată, și oportunități exportatorilor de produse agro-alimentare. Prin urmare, este importantă creșterea competitivității și productivității sectorului agricol al UE.

Având în vedere faptul că cererea de alimente la nivel mondial va continua să crească în viitor, Uniunea Europeană ar trebui să poată contribui la satisfacerea acestei cereri. Prin urmare, este esențial ca agricultura UE să-

și menține și să-și îmbunătățească capacitatea de producție, respectând totodată angajamentele asumate de UE în privința comerțului internațional și coerența politicilor în favoarea dezvoltării. Un sector agricol „puternic” este vital pentru ca industria alimentară¹⁸ să rămână o parte importantă a economiei și comerțului UE.

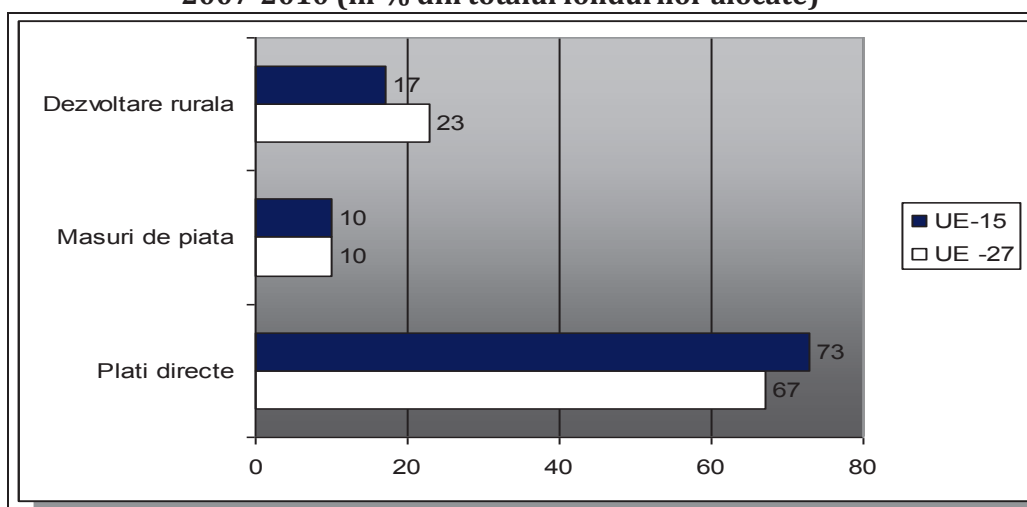
În acest context, direcțiile de reformă ale PAC trebuie să țină cont și de faptul că, în prezent, agricultura UE se confruntă cu dificultățile inerente unei perioade de după o criză economică ce a afectat grav producătorii agricoli din spațiul comunitar și zonele rurale, corelându-le direct de evoluțiile macroeconomice mai ample care au afectat coastul producției agricole. După un deceniu în care au atârnat, veniturile agricole au scăzut substanțial în 2009, (cu aproximativ 40 % per unitate de muncă), venitul pe locuitor în zonele rurale fiind considerabil mai mic (cu aproximativ 50 %) decât în zonele urbane.

Așa cum reiese din graficul de mai sus, veniturile din agricultură au cunoscut o evoluție preponderent ascendentă între anii 2002-2008, atât în vechile, cât și în noile state membre, dar declanșarea crizei economice internaționale a condus la o scădere puternică a acestora, în 2009, urmată de o redresare în perioada 2010 – 2011. În acest context, trebuie subliniat și faptul că Politica Agricolă Comună a contribuit la sprijinirea veniturilor agricultorilor din UE, prin sistemul plăților directe, constituind un suport real pentru fermierii europeni afectați de prăbușirea cererii ca urmare a efectelor crizei economice internaționale.

Distribuția cheltuielilor în cadrul PAC, între anii 2007 – 2010, arată această tendință care a condus la o mai mică alocare de fonduri pentru obiectivul dezvoltării rurale. Trebuie menționat, în plus, că odată depășit momentul „acut” al crizei, fondurile UE vor trebui reorientate cu prioritate spre acest din urmă obiectiv, care poate constitui un pilon al creșterii economice durabile și incluzive social, în acord cu dezideratele Strategiei „Europa” 2020.

¹⁸ Industria alimentară reprezintă 13,5 % din totalul forței de muncă ocupate și 12,2 % din valoarea adăugată brută a industriei prelucrătoare europene.

Graficul 1: Distribuția cheltuielilor în cadrul Politicii Agricole Comune în perioada 2007-2010 (în % din totalul fondurilor alocate)

Sursa: EAGF - Financial Report, 2011

Potrivit datelor furnizate în cel mai recent Raport al Fondului European de Garantare Agricolă¹⁹, publicat în 2012, în bugetul UE pentru 2011 au fost prevăzute credite de angajament în valoare de 402,7 milioane de euro. Creditele de angajament sunt destinate în proporție de 83% pentru măsuri veterinare și fitosanitare în cadrul domeniului *Sănătate și protecția consumatorilor*, iar reșutul reprezintă în mod egal cheltuielile pentru strategia politică și coordonarea în domeniul *Agricultură și dezvoltare rurală* și pentru piețele produselor peacărăști, în cadrul domeniului de dezvoltare *Afaceri maritime și pescuit*. Potrivit aceluiași Raport, în domeniul *Agricultură și dezvoltare rurală*, cheltuielile aferente măsurilor de piață s-au cifrat la 3.334,1 milioane de euro, iar cele aferente ajutoarelor directe s-au ridicat la 40.178 de milioane de euro. Aceste statistici comunitare indică faptul că în prezent, o mare parte a fondurilor din cadrul PAC sunt încă orientate preponderent spre sectorul agricol european, fiind necesară o redistribuire a lor spre o mai puternică aștinere a pilonului II – dezvoltarea rurală.

¹⁹ European Commission - 5th Financial report from the Commission to the European Parliament and the Council on the European Agricultural Guarantee Fund, Brussels, 2012

1.2. Provocările de mediu pentru Politica Agricolă Comună în contextul implementării Strategiei „Europa” 2020

În prezent, este un fapt comun acceptat, atât în comunitatea științifică, cât și în rândul factorilor de decizie la nivel comunitar, că modelul agroalimentar industrial care s-a afirmat în ultimii cincizeci de ani în Uniunea Europeană este unul dintre factorii care au contribuit la degradarea mediului și la acutizarea schimbărilor climatice ce au condus în repetate rânduri la dezastre naturale.

Pe de o parte, în măsura în care acestea au fost considerate inepuizabile, resursele naturale cum sunt apa, pământul, pădurile și lemnul au fost exploatate excesiv și, prin urmare, s-au deteriorat ireversibil. Pe de altă parte, agricultura industrială a folosit în mod excesiv produse obținute din combustibili de origine fosilă, cum ar fi îngrășăminte chimice, pesticide și materiale plastice. Ca urmare a acestui fapt, reforma PAC și-a propus reorientarea finanțării spre sprijinirea agriculturii durabile. Actualmente, deși emisiile de gaze cu efect de seră din agricultura UE au scăzut cu 20 % după 1990, pot fi depuse eforturi suplimentare, acestea fiind necesare pentru a îndeplini obiectivele ambițioase ale agendei UE privind energia și combaterea schimbărilor climatice.

Potrivit Strategiei « Europa » 2020, protecția resurselor naturale reprezintă un deziderat major, la atingerea căruia poate contribui în mod decisiv și Politica Agricolă Comună prin introducerea de măsuri care să asigure durabilitatea economică și securitatea alimentară pe termen lung, cu respectarea protecției mediului. Printre măsurile care pot contribui la atingerea acestui obiectiv, cele mai importante sunt cele care vizează diminuarea costurilor de producție și de consum.

Un alt instrument care poate răspunde provocărilor de mediu cu care se confruntă în prezent Politica Agricolă Comună este sistemul de eco-condiționalitate, care permite acordarea de sprijin fermierilor pentru utilizarea de tehnologii de producție cu emisii de carbon reduse, pentru un consum mai scăzut de energie, creșterea eficienței energetice, prin utilizarea așa numitelor « benzi de protecție » în exploatațiile agricole (benzi de vegetație pe marginea câmpurilor terenurilor agricole și a gardurilor vii) și pentru utilizarea sistemului rotației culturilor.

Este important să se deblocheze și mai mult potențialul sectorului agricol de atenuare a schimbărilor climatice și de a favoriza reducerea emisiilor de carbon prin măsuri legate de eficiența producției, inclusiv prin îmbunătățiri ale eficienței energetice, cum ar fi producția de bio-masă și energie din surse regenerabile cu ajutorul tehnologiilor inovatoare.

În condițiile în care managementul durabil al resurselor naturale reprezintă o provocare economică, de mediu și socială, agricultura din UE trebuie să își amelioreze metodele de producție și să reducă emisiile de dioxid de carbon, să își adapteze metodele de lucru, deoarece ea este „prima victimă” a schimbărilor climatice și a „violentei” tot mai mari a fenomenelor meteorologice.

De aceea, în conformitate cu obiectivele Strategiei „Europa” 2020, este vital să fie încurajată susținerea agriculturii ecologice și finanțarea fermierilor europeni care își propun adoptarea de tehnologii „verzi” în procesul de producție.

Acest obiectiv este de altfel stipulat în mod explicit în cadrul Politicii Agricole Comune, potrivit Orientărilor Strategice ale Uniunii Europene pentru Dezvoltare Rurală în perioada 2007 - 2013²⁰, ameliorarea mediului și a peisajului rural constituind o prioritate la nivel comunitar.

Fondurile alocate acestei priorități vizează în special protejarea resurselor naturale și a peisajelor din zonele rurale ale UE, în special în domeniul bio-diversității, al conservării sistemelor de mare valoare naturală și al eco-sistemelor. Prin programele de finanțare sunt susținute promovarea serviciilor de mediu și a practicilor agricole care respectă conservarea terenurilor cultivate și a pădurilor, combaterea schimbărilor climatice, agricultura ecologică.

1.3. Provocările teritoriale pentru Politica Agricolă Comună în contextul implementării Strategiei „Europa” 2020

În prezent, tot mai multe zone rurale au ajuns să fie susținute de factori din afara agriculturii, datorită diversificării structurii lor socio-economice. Totuși, într-o mare parte a UE, agricultura rămâne un element

²⁰ Stabilite prin Decizia [2006/144/CE](#) a Consiliului European din 20 februarie 2006.

propulsor esențial al dezvoltării rurale. Vitalitatea și potențialul multor zone rurale sunt, în continuare, strâns legate de prezența unui sector agricol competitiv și dinamic, atractiv pentru tinerii agricultori. Această situație caracterizează mai ales zonele predominant rurale în care sectorul primar înglobează aproximativ 5 % din valoarea adăugată și 16 % din forța de muncă ocupată. De menționat și faptul că agricultura deține un rol important în zonele rurale prin generarea de activități economice conexe, legate de prelucrarea produselor, turism și comerț. De asemenea, în multe regiuni din UE, agricultura constituie baza tradițiilor locale și a identității sociale.

Având în vedere cele trei tipuri de provocări prezentate mai sus, la nivelul UE s-a convenit ca obiectivele reformei PAC, pentru a se alinia celor ale Strategiei „Europa” 2020, trebuie să urmeze următoarele direcții:

- încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și zonele rurale;
- creșterea competitivității tuturor sectoarelor agricole și creșterea viabilității exploatațiilor agricole;
- promovarea organizării lanțurilor alimentare și a gestionării riscurilor în agricultură;
- refacerea, conservarea și consolidarea eco-sistemelor, care depind de agricultură și silvicultură;
- promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o activitate economică cu emisii reduse de carbon și care să se adapteze schimbărilor climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic;
- promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale.

Figura 2: Implicații bugetare ale reformei PAC

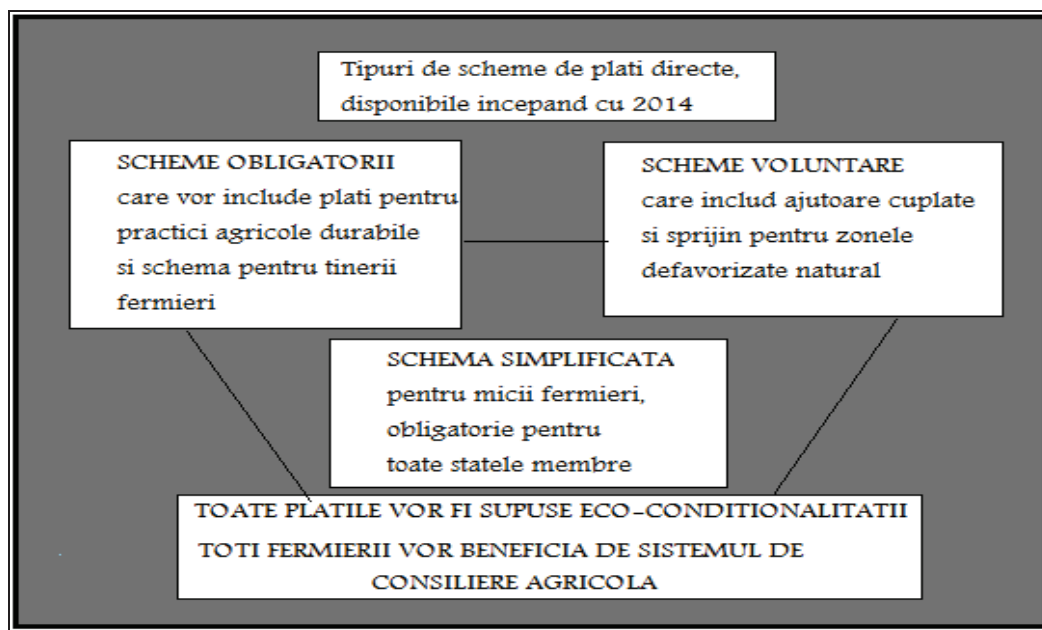
Domenii	<i>Prețuri (miliarde de euro)</i>
<i>Pilonul I – Plăți directe și cheltuieli de piață</i>	317,2
<i>Pilonul II – Dezvoltare rurală</i>	101,2
<i>Total Pilonul I și II</i>	418,4
<i>Siguranța alimentelor</i>	2,5
<i>Persoanele cele mai defavorizate</i>	2,8
<i>Fondul European de adaptare la globalizare</i>	3,9
<i>Cercetare și inovare în domeniul siguranței alimentelor, al bio-economiei și al agriculturii durabile</i>	până la 2,8
<i>Totalul fondurilor suplimentare</i>	până la 17,1
Buget total propus pentru perioada 2014-2020	Până la 435,5

Comisia Europeană - PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii, Bruxelles, 2010

În conformitate cu propunerea de reformă a PAC, o parte semnificativă a bugetului UE trebuie, în perioada post-2013, să fie destinată în continuare agriculturii, care prezintă de importanță strategică. Astfel, se propune alocarea a 317,2 miliarde euro pentru pilonul I și a 101,2 miliarde euro pentru pilonul II, în perioada 2014-2020, în vederea desfășurării principalelor activități din cadrul PAC.

Aceste fonduri vor fi completate cu o finanțare suplimentară pentru cercetare și inovare, siguranță alimentară, fonduri destinate persoanelor defavorizate, fiind prevăzut, de asemenea, și un fond de 3,9 miliarde euro pentru situații de criză în sectorul agricol, iar 2,8 miliarde euro vor fi alocați Fondului european de ajustare la globalizare, ceea ce face ca bugetul total să se ridice la 435,5 miliarde euro în perioada 2014-2020.

Figura 3: Elemente cheie ale reformei PAC în contextul obiectivelor Strategiei „Europa” 2020- noua structură a plăților directe către fermieri

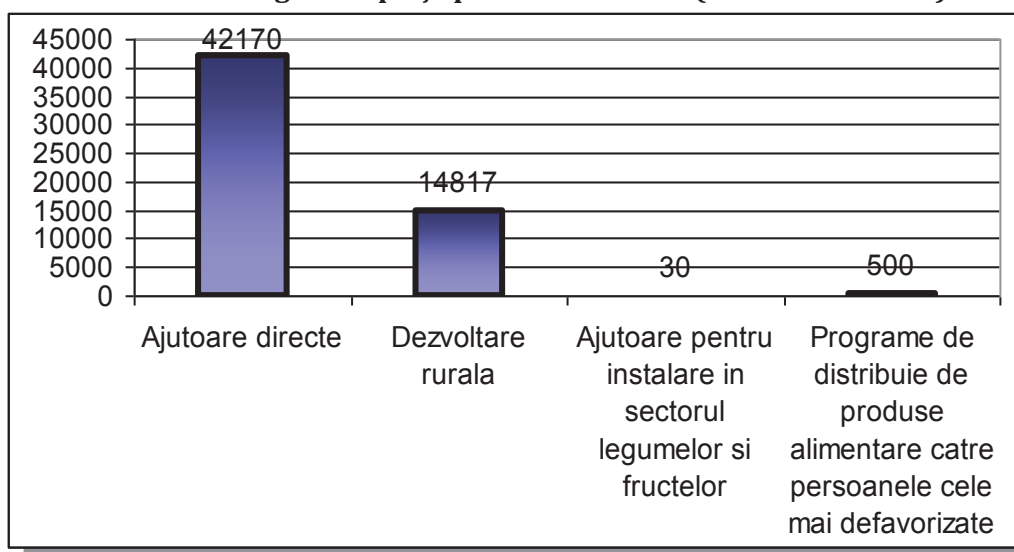

Notă: Odată cu reforma PAC, care a avut loc în iunie 2003, ajutoarele legate de producție au fost eliminate treptat, fiind integrate în schema de plată unică, și anume în sistemul de plăți directe de care beneficiază în prezent agricultorii europeni. Anumite ajutoare au rămas însă legate de producție, fiind denumite ajutoare „cuplate”. Totuși, majoritatea ajutoarelor directe sunt în prezent „decuplate” și acordate în cadrul unei scheme de ajutor pentru venit, nefiind legate de producție.

Sursa: Comisia Europeană - *PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii*, Bruxelles, 2010

Conform noilor reglementări, distribuirea sprijinului pentru dezvoltare rurală se va baza pe criterii obiective, regiunile mai puțin dezvoltate beneficiind în continuare de rate de cofinanțare mai ridicate, care se vor aplica și anumitor măsuri precum cele privind transferul de cunoștințe, grupurile de producători, cooperarea și axa Leader. În cele ce urmează vom prezenta principalele instrumente care vor fi utilizate în cadrul reformei PAC pentru a face față provocărilor mai sus amintite și a răspunde, totodată, priorităților de dezvoltare.

Graficul 2: Impactul financiar al propunerilor de reformare a PAC în ceea ce privește cheltuielile legate de piață pentru anul 2013 (milioane de euro)

Sursa: Comisia Europeană - PAC în perspectiva anului 2020: Cum răspundem provocărilor viitorului legate de alimentație, resurse naturale și teritorii

Așa cum se observă din graficul anterior propunerile de reformă a PAC direcționează cea mai mare parte a veniturilor comunitare către ajutoare directe, acordând sprijin atât tinerilor fermieri, cât și persoanelor defavorizate. Acest lucru se explică prin aceea că, spre deosebire de anii trecuți, când măsurile din cadrul PAC răspundeau în principal unor provocări endogene, de la crize provocate de surplusuri la crize legate de siguranța alimentară, și s-au dovedit a fi utile pentru UE atât pe plan intern, cât și la nivel internațional, în perioada post-criză, majoritatea provocărilor actuale sunt cauzate de factori exteriori agriculturii, necesitând astfel o reacție mai complexă.

2. Elemente cheie ale dezvoltării rurale la orizontul anilor 2020

Susținerea veniturilor producătorilor în vederea dinamizării creșterii și ocupării forței de muncă

Pentru a pune mai bine în valoare potențialul agricol al UE, Comisia Europeană propune susținerea într-un mod mai echitabil, mai simplu și mai bine direcționat a veniturilor fermierilor. În acest scop, vor beneficia de plățile directe pentru susținerea veniturilor numai fermierii productivi. De

asemenea, plățile directe vor fi distribuite în mod mai echitabil între fermieri, între regiuni și între statele membre.

Mai buna gestionare a crizelor și creșterea capacității de reacție pentru a face față noilor provocări economice

Volatilitatea prețurilor reprezintă o „amenințare” pentru competitivitatea pe termen lung a sectorului agricol din UE. În vederea contracarării acestui risc, Comisia Europeană propune așa numitele „plase de siguranță” pentru sectoarele agricole cele mai expuse crizelor și încurajarea creării de sisteme de asigurări și de fonduri mutuale.

Plăți pentru a proteja productivitatea pe termen lung și ecosistemele

Pentru a consolida durabilitatea sectorului agricol din punct de vedere ecologic și pentru a valorifica eforturile fermierilor, Comisia Europeană propune ca 30 % din plățile directe să fie acordate practicilor economice care permit utilizarea optimă a resurselor naturale. Este vorba de practici care sunt eficiente din punct de vedere ecologic și pot fi puse în aplicare în mod simplu, cum ar fi: diversificarea culturilor, menținerea pășunilor permanente, protejarea zonelor ecologice și a parcurilor naturale.

Creșterea investițiilor pentru cercetare și inovare

Pentru a crea o agricultură competitivă, Comisia Europeană propune dublarea bugetului alocat cercetării și inovării agronomice și găsirea unor soluții pentru ca rezultatele acestora să se transpună în practică, prin intermediul unui nou parteneriat pentru inovare. Aceste fonduri vor contribui la încurajarea transferului de cunoștințe și a asistenței tehnice pentru fermieri, precum și la sprijinirea proiectelor de cercetare relevante pentru mediul agricol, asigurând o cooperare mai strânsă între sectorul agricol și comunitatea științifică.

Un sistem de producție alimentară mai competitiv și mai echilibrat

Aflată la baza „lanțului alimentar”, agricultura din UE este, în prezent, foarte fragmentată și puțin structurată. Pentru a consolida poziția fermierilor, Comisia Europeană propune sprijinirea organizațiilor de producători, a organizațiilor inter-profesionale și dezvoltarea „circuitelor scurte” între producători și consumatori (diminuarea numărului intermediarilor).

Încurajarea măsurilor de agro-mediul

Pentru atingerea acestui obiectiv, propunerea Comisiei Europene ține seama de specificitatea fiecărui teritoriu, fiind încurajate inițiativele naționale, regionale și locale privind agro-mediul. În acest sens, protejarea eco-sistemelor, refacerea acestora și acțiunile de combatere a schimbărilor climatice, precum și utilizarea optimă a resurselor constituie priorități ale politicii de dezvoltare rurală.

Încurajarea tinerilor fermieri

În prezent, la nivelul UE, două treimi dintre fermieri sunt în vârstă de peste 55 de ani. Pentru a susține crearea de locuri de muncă și pentru a încuraja generațiile tinere să se implice în sectorul agricol, Comisia Europeană propune crearea unui nou „ajutor pentru instalare” de care să poată beneficia, în timpul primilor cinci ani ai proiectului lor, fermierii care nu au împlinit 40 de ani.

Creșterea ocupării forței de muncă în mediul rural și a spiritului antreprenorial

Pentru a promova ocuparea forței de muncă și spiritul antreprenorial, Comisia Europeană propune o serie de măsuri de stimulare a activității economice în zonele rurale și de încurajare a inițiativelor de dezvoltare locală. De exemplu, va fi creat un „set de demaraj” pentru sprijinirea proiectelor de micro-întreprinderi, cu o finanțare pe o perioadă de cinci ani, care poate ajunge până la 70 000 euro.

O mai mare atenție acordată zonelor defavorizate

Pentru a evita deșertificarea și pentru a proteja bogăția teritoriilor din UE, Comisia Europeană oferă statelor membre posibilitatea de a sprijini fermierii situați în zone dezavantajate din punct de vedere natural, prin intermediul unei indemnizații suplimentare. Acest ajutor va completa celelalte ajutoare care se acordă deja în cadrul politicii de dezvoltare rurală.

O Politică Agricolă Comună mai simplă și mai eficientă

Pentru a evita formalitățile administrative inutile, este propusă simplificarea mai multor mecanisme ale PAC, și anume normele privind condiționalitatea și sistemele de control, fără ca aceasta să ducă la o pierdere a eficacității. În plus, va fi simplificat și sprijinul acordat micilor fermieri, pentru care se va institui o plată forfetară de 500-1 000 euro pentru un fermier pe an. Va fi încurajat transferul de terenuri de la micii fermieri care

își încetează activitatea agricolă către alte exploatații, care doresc să își restructureze fermele.

În concluzie, se poate afirma că alinierea obiectivelor de dezvoltare rurală la cele ale Strategiei „Europa” 2020, respectă principiul subsidiarității, în condițiile în care această politică reprezintă un domeniu de competențe partajate între UE și statele membre. Prin demersul de sincronizare cu obiectivele de dezvoltare ale UE în perspectiva anilor 2020, noua Politică Agricolă Comună reformată va permite promovarea inovării, sporirea competitivității sectorului agricol, atât din punct de vedere economic, cât și ecologic, combaterea efectelor schimbărilor climatice, menținerea ocupării forței de muncă și a creșterii.

Prin menținerea structurării actuale a instrumentelor de dezvoltare a politicii agricole în cei doi piloni, se acordă statelor membre o marjă de manevră mai mare pentru a se putea adapta soluțiile comunitare la particularitățile lor locale. Prin toate aceste elemente, evoluția viitoare a PAC ar putea contribui în mod esențial la menținerea în UE a unei agriculturi moderne și competitive, care să poată face față schimbărilor climatice și concurenței internaționale, răspunzând în același timp așteptărilor cetățenilor comunitari.

Zonele rurale nu pot fi considerate entități teritoriale uniforme. Multe dintre ele se bucură în prezent de o situație relativ favorabilă în UE, mai ales în ceea ce privește proximitatea lor fizică față de marile centre urbane, avantaj de care beneficiază în mod direct. Alte teritorii europene mai sunt încă expuse riscului confruntării cu o recesiune industrială legată de anumite circumstanțe economice rezultate în principal în urma închiderii unei întreprinderi mari. Unele zone se confruntă, de asemenea, cu o serie de constrângeri de ordin geografic, care le împiedică, în prezent, accesul la o parte echitabilă din resursele necesare creșterii competitivității. Prin urmare, provocările în materie de dezvoltare sunt mai mari atunci când se încearcă stabilirea sau menținerea unei baze solide de ocupare a forței de muncă în zonele îndepărtate sau periferice.

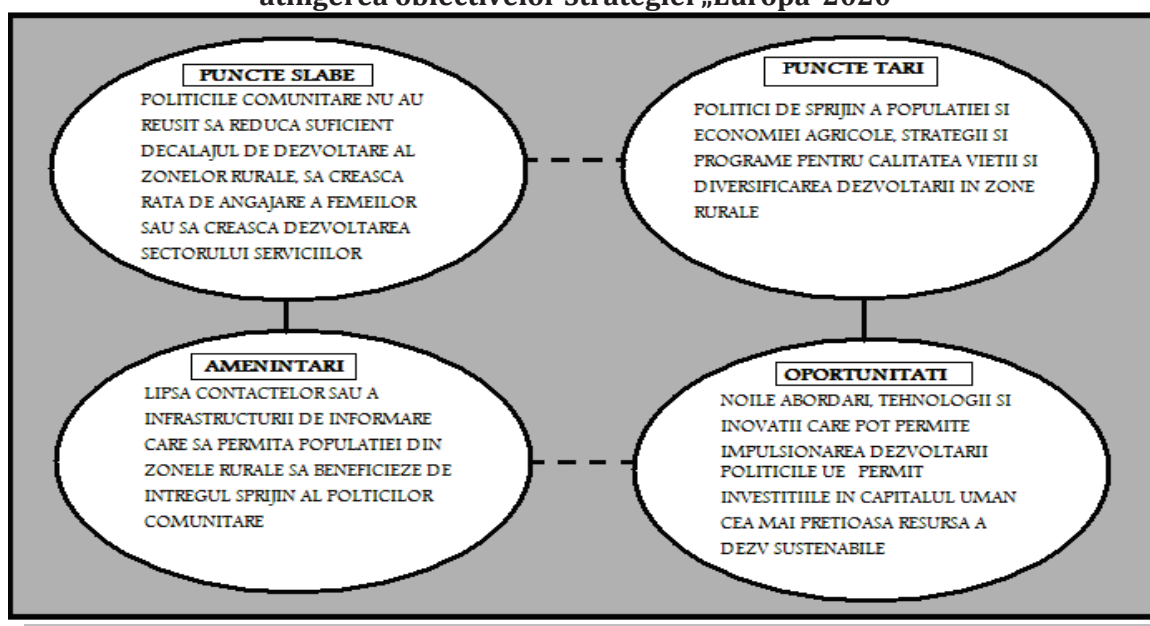
Dezvoltarea ocupării forței de muncă în zonele rurale se află în strânsă legătură cu dezvoltarea structurii de producție a economiei regionale. Întrucât în viziunea unei dezvoltări rurale sustenabile, agricultura nu mai reprezintă singurul „motor” de dezvoltare economică a regiunilor rurale,

politica de dezvoltare rurală necesită o puternică orientare directă asupra creșterii ocupării forței de muncă în cazul activităților de afaceri în afara fermelor sau în cazul activităților ne-agricole, luându-se totuși în considerare necesitatea implicării agricultorilor în strategiile de dezvoltare locală multi-sectoriale.

În acest context, atât specializarea, cât și diversificarea pot constitui strategii de succes. Așa cum a arătat experiența programului european LEADER, care a sprijinit crearea de microîntreprinderi, de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), precum și accesul la tehnologia informației și comunicației (TIC), actorii care au capacitatea necesară (cunoștințele, abilitățile și atitudinea) reprezintă factorul esențial și deciziv pentru crearea de locuri de muncă și susținerea dezvoltării rurale durabile.

Obiectivul central al PAC în perspectiva anilor 2020 îl reprezintă, în viziunea Comisiei Europene, sporirea competitivității, a durabilității și a stabilității producției agricole în Uniunea Europeană, pentru a garanta cetățenilor din țările membre o alimentație sănătoasă și de calitate, pentru a proteja mediul și pentru a dezvolta zonele rurale. Politica Agricolă Comună dispune, în special prin Pilonul II, dedicat dezvoltării rurale, de instrumentele necesare pentru a contribui la atingerea obiectivelor Strategiei „Europa” 2020, dar o analiză SWOT a acestei politici arată că există și domenii ale sale care pot suporta îmbunătățiri.

Figura 4: Analiza SWOT a contribuției Politicii de dezvoltare rurală din UE la atingerea obiectivelor Strategiei „Europa”2020

Actualul proces de reformă al acestei politici, care este unul flexibil și în continuă evoluție, poate contribui la remedierea „punctelor slabe” ale acestei politici comunitare, el urmărind, așa cum se arată în *Comunicarea privind PAC în perspectiva anului 2020*, să remodeleze opțiunile de politică economică deținute să răspundă provocărilor viitoare cu care se vor confrunta agricultura și zonele rurale în UE.